

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	IM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	1 / 10	02

1. AMAÇ ve KAPSAM

Bu prosedürün amacı, SEDAŞ bünyesindeki faaliyetlerin, hizmetlerin, planlanan gelişmelerin, projelerin, SEDAŞ çalışanları ve SEDAŞ adına çalışanların, tesislerin, dışarıdan gelebilecek, kontrolümüz dışı durumlardan kaynaklanabilecek olası çevre boyut ve etkilerinin tespit edilerek yaşam döngüsü yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmesi, önceliklerin ve kontrol tedbirlerinin belirlenmesinde izlenecek yöntemleri açıklamaktır.

Bu prosedür, SEDAŞ tarafından yürütülen Entegre Yönetim Sistemi kapsamındaki tüm hizmetleri, faaliyetleri ve projeleri kapsar.

2. SORUMLULUKLAR

Bu prosedür Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürlüğü tarafından hazırlanır; yönetim sistemlerine uygunluğu Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürlüğü tarafından kontrol edilir; departmanın bağlı olduğu Direktör onayı ile yayınlanır.

Bu prosedürün uygulanmasından tüm SEDAŞ çalışanları sorumludur.

3. REFERANSLAR

ISO 14001:2015 Madde 6.1.2

ISO 14001:2015 Madde 6.1.3

ISO 14001:2015 Madde 6.2

IFC PS 1

IFC PS 6

EBRD PR 1

EBRD PR 6

4. TANIMLAR

Çevre: Bir kuruluşun faaliyetlerini içinde yürüttüğü; hava, su, toprak, tabii kaynaklar, bitki topluluğu (flora), hayvan topluluğu (fauna), insanlar ve bunlar arasındaki ilişkileri içine alan ortamdır.

Çevre Boyutu: Bir organizasyonun faaliyet, ürün ve hizmetlerinin çevre ile karşılıklı olarak etkileşebilecek olan unsurlardır.

Çevre Etkisi: Tamamen veya kısmen bir organizasyonun faaliyet, hizmet ve servislerinden kaynaklanan, çevredeki olumlu veya olumsuz her türlü değişikliktir. Tehlikeli Atık, Toprak Kirliliği, Biyolojik Çeşitlilik / Ekosistem Üzerine Olumsuz Etki vb.

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	IM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	2 / 10	02

Düzeltilici Faaliyet(DF): Faaliyetler süresince, görülen uygunsuzlukların giderilmesine yönelik, kök sebebinin araştırılmasına dayalı ve doğabilecek yeni uygunsuzlukları ortadan kaldıran faaliyetler bütünü.

Yaşam Döngüsü: Bir hizmetin; hammadde alımından veya doğal kaynaktan üretiminden, nihai bertarafına kadar olan ard arda ve birbiriyle bağlantılı aşamalardır.

EGO: Etkinin Gerçekleşme Olasılığı, etkinin meydana gelme ihtimali

BF: Boyut Frekansı, boyutun zaman içinde tekrarlanma/oluşma sıklığı veya maruz kalma tekrarını ifade eder.

EŞ: Etki Şiddeti; etkinin çevre üzerinde yaratacağı sonuç

RD: Risk Derecesi, şiddetin, frekansın ve onların olasılığının birleşimi cinsinden ifade edilen, bir riskin büyüklüğü veya risklerin birleşimidir.

EYS: Entegre Yönetim Sistemi

QDMS: Yönetim sistemi standartlarının gerektirdiği faaliyetlerin otomasyonunu sağlayan Entegre Yönetim Sistemi aracıdır.

Biyolojik Çeşitlilik: Diğerlerinin yanında kara, deniz ve diğer suyla ilgili ekosistemlerde ve onların bir parçası olduğu ekolojik kompleksler dâhil tüm kaynaklarda yaşayan organizmalar arasındaki değişkenlik; bu türler içinde, türler ve ekosistemler arasındaki çeşitliliği kapsar.

ENH: Enerji Nakil Hattı

5. UYGULAMA

Çevre Boyut ve Etki Değerlendirmeleri hazırlanırken, faaliyetlerimiz, hizmetlerimiz sırasında karşılaşılabileceğimiz çevre boyutlarının “Çevre” üzerinde meydana getirdiği veya getirebileceği sonuçlar ile olayların meydana gelme olasılığı ve çevre boyutuna zaman içinde maruz kalma tekrarı değerlendirilmektedir. Değerlendirmelerin yapılabilmesi, gelecekteki olası çevre etkilerinin tahmin edilebilmesi, yaşanmış deneyimlere başvurma anlayışına dayanmaktadır.

5.1. Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Süreçleri

5.1.1. İşyerlerinde Yürütülen Çalışmaların Sınıflandırılması

SEDAŞ’ ın faaliyet gösterdiği her bir lokasyon için ana faaliyetlerin altında yürütülen alt iş konuları belirlenir ve QDMS’te Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Modülü üzerinden ayrı ayrı değerlendirmeleri gerçekleştirilir. Bu değerlendirme sonuçlarına göre etki derecesi ortalaması 70 ve üzeri olan alt faaliyetler için bu prosedürde belirtilen kurallar çerçevesinde Çevre Boyut ve Etki Değerlendirmesi her proje kapsamında, proje başlamadan önce tekrarlanır.

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	IM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	3 / 10	02

Yüklenici tarafından yürütülen faaliyetler için Çevre boyut ve etki değerlendirmeleri, yüklenici tarafından belirlenen çalışanlar tarafından IM_F069 Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Tablosu kullanılarak yapılır. Yatırımlar ile ilgili doldurulan IM_F069 Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Tablosu yüklenicilerin bağlı olduğu departman yöneticisine teslim edilir.

Belirlenen çevre boyutları ve önleyici tedbirlerin uygunluk ve yeterlilik incelemesi, Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanları tarafından yapılır. Proje yer tesliminden en geç 1 hafta öncesine kadar tablolar, Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanına iletilir.

Projeye ait çevre boyut ve etki değerlendirmesi tablosunda ortaya konan önleyici tedbirler alınmadan proje başlatılması durumunda ilgili sözleşmedeki ceza maddeleri uygulanır.

5.1.2. Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Ekibi

Çevre boyut ve etki değerlendirme çalışmaları; Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı ve ilgili operasyon yetkililerinin katılımı ile gerçekleşir.

Yüklenici tarafından çevre boyut ve etki değerlendirmesi yapmakla görevlendirilen çalışanlar, çevre boyut ve etki değerlendirmesi eğitimlerine katılanlar arasından seçilir.

Gerçekleştirilen Çevre Boyut ve Etki Değerlendirmeleri, tüm SEDAŞ çalışanları ile QDMS te Çevresel Boyutlar ve Etkileri Modülü üzerinden paylaşılır.

5.1.3. Çevre Boyut ve Etki Değerlendirmesi Yapılırken Dikkate Alınması Gereken Konular

- Yürütülen rutin ve rutin olmayan (normal-anormal) faaliyetler ile acil durumlar,
- İş yerinde faaliyet gösteren yüklenici ve ziyaretçiler,
- Bu işlerin süresi ve sıklığı,
- İşin yürütüldüğü yer,
- Yürütülen işten etkilenebilecek olanlar,
- Yürütülen işi etkileyecek olanlar
- İşin yürütümü sırasında kullanılan, kuruluş tarafından veya başkaları tarafından temin edilmiş olan iş yerindeki alt yapı, makine, ekipman ve malzemeler,
- SEDAŞ varlık envanteri,
- Makine ve ekipmanların kullanım talimatları, periyodik bakım kayıtları,
- Kaldırılacak veya taşınacak malzemelerle, bunların özellikleri,
- Mevcut korunma önlemleri,
- Geçici faaliyetlerden kaynaklanan işler (bakım, onarım vb)

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	IM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	4 / 10	02

- Daha önce şirket kapsamında ve/veya benzer tesislerde meydana gelmiş olan çevre kazaları,
- Şantiyelerde gerçekleştirilen ana veya tali faaliyetlerde kullanılan kimyasallar,
- Kullanılan ve depolanan tehlikeli maddeler,
- Atıklar/Demontaj malzemeler,
- Enerji kullanımı, doğal kaynak kullanımı, malzeme kullanımı vb,
- Mevcut kontrol önlemlerinin yeterliliği,
- Yasal mevzuata uygunluk,
- Çevreden gelen şikayetler,

Çevre boyutları belirlenirken, yaşam döngüsü yaklaşımı gösterilir. Bu detaylı bir yaşam döngüsü değerlendirmesi gerektirmez, SEDAŞ tarafından kontrol edilebilecek veya etkilenebilecek yaşam döngüsü aşamaları dikkate alınır.

5.1.4. Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Metodu

Çevre boyut ve etki değerlendirmesinin başlama noktası; çevre boyutunun tanımlanmasıdır. Bunun için boyutun olduğu koşulları (faaliyet, yer, çalışanlar, iş organizasyonu, çalışma koşulları, işi yapanın nitelikleri, kullanılan ekipman, malzemeler vs.) anlamak, bu konuda tecrübe ve bilgi sahibi olmak önemlidir.

SEDAŞ bünyesinde Çevre Boyut ve Etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla QDMS Çevresel Boyutlar ve Etkileri Modülü kullanılır. Yükleniciler tarafından yapılan Çevre boyut ve etki değerlendirmeleri için IM_F069 Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Tablosu kullanılır.

Çevre Boyutlarının tanımlanması için IM_F069 Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Tablosu nda numaralandırılan alanların aşağıdaki gibi doldurulması gerekir.

- 1. Nolu alana ; SEDAŞ bünyesinde yapılan her ana iş fonksiyonu belirtilir.
- 2. Nolu alana; her ana iş fonksiyonuna ait alt faaliyetler belirtilir.
- 3. Nolu alana ; Faaliyetin gerçekleştiği durum, rutin, rutin olmayan ya da acil durum şeklinde tasnif edilerek belirtilir.
- 4. Nolu alana : Faaliyet sırasında ortam faktörleri tek tek dikkate alınarak çevre etkisine sebep olabilecek durumlar (boyutlar) belirtilir.
- 5. Nolu alana ; Tanımlanan durumlar/boyutlar oluştuğunda bunun çevre üzerine yaratacağı olası sonuçlar (Hava kirliliği, Toprak kirliliği, Su kirliliği, Doğal Kaynak Tüketim, vb gibi) belirtilir.
- 6. Nolu alana ; Tanımlanan çevre boyutu ile ilgili varsa Yasal Gerekliklik belirtilir.

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	IM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	5 / 10	02

- 7. Nolu alana ; Bu boyutun oluşması durumunda 5. Nolu alanda belirtilen olası sonuçları azaltmak veya önlemek amaçlı elimizde var olan/ zaten alınmış olan önlemler belirtilir.
- 8. Nolu alana ; Bu boyutun oluşması durumunda 5. Nolu alanda belirtilen olası sonuçları azaltmak veya önlemek amaçlı yapılması gereken düzeltici faaliyetler belirtilir.
- Yükleniciler tarafından IM_F069 Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Tablosu aracılığıyla yapılan Çevresel Boyut ve Etki Değerlendirmesi ve bu doğrultuda tanımlı düzeltici faaliyetler ve aksiyonlar Şirket içerisinde ilgili yükleniciden sorumlu departmandaki çalışanlara takip ve koordinasyonun yürütülmesi amacıyla tanımlanır. Şirket bünyesinde yapılan Çevresel Boyut ve Etki Değerlendirmesinde tanımlı düzeltici faaliyetler ve aksiyonlar QDMS Çevresel Boyutlar ve Etkileri modülü üzerinden ilgililerine gönderilir.

Araştırma ve Değerlendirme Kurumu						ÇEVRE BOYUT ve ETKİ DEĞERLENDİRME TABLOSU										Yapılan Tarih	Sayfa No	Geçerlilik Tarihi	Revizyon No	Revizyon Tarihi			
Araştırma ve Değerlendirme Kurumu						Analiz Tutarı	BOYUTUN DEĞERLENDİRİLMESİ				DAYANAK		MEVCUT DURUM	YAPILMASI GEREKEN DÜZELTİGİ / ÖNLEYİK FAALİYET	DÜZELTİGİ / ÖNLEYİK FAALİYETİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ				DÜZELTİGİ / ÖNLEYİK FAALİYET SONRASI BOYUTUN DEĞERLENDİRİLMESİ				
SIRA NO	FAALİYET ALANI	ALT FAALİYET	FAALİYETİN GERÇEKLEŞTİĞİ DURUM	ÇEVRE BOYUTU	OLASI ETKİLER	EGO	BF	EŞ	RD	Risk Tanımı	Yasal Mevzuat	MEVCUT DURUM	YAPILMASI GEREKEN DÜZELTİGİ / ÖNLEYİK FAALİYET	Sorumlu	Planlanan Tarih	Gerçekleşme Tarihi	Gerçekleşen Tarih/Açıklamalar	EGO	BF	EŞ	RD	Risk Tanımı	
1	2	3	4	5								6	7	8									

Tablo 1 – Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Tablosu

Tabloda çevre etkilerini belirlerken şu soru sorulur: Mevcut Kontroller iyi yapılmazsa ya da başarısız olursa ne olabilir?

Örneğin, trafoda yağ kaçırmaya olasıdır. Bunun bazı sonuçları:

- Yağın Toprağa veya su kanalına sızması,
- Yangına sebep olacak şekilde yağın tutuşması,
- Yangınla yetersiz mücadele sonucu, trafoda patlamanın meydana gelmesi,

Bir olayın olası sonuçlarını değerlendirirken neler olabileceği için “Eğer Ne ?” sorusu sorulur.

Örneğin:

- Eğer yağ tutuşursa ne olur?
- Eğer yağ toprağa/su kanalına sızarsa ne olur?
- Eğer yağmur yağıyorsa ne olur?

Çevre Boyut ve Etki Değerlendirmesinde kullanılan yöntem Fine-Kinney Metodudur. Çevre boyutlarının risk derecelendirmesi Olasılık, Frekans, Şiddet çarpanına dayanır. Çevre riskleri derecelendirilirken Tablo 2 de gösterilen Olasılık, Frekans, Şiddet Tablosu kullanılır.

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	IM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	6 / 10	02

BOYUT DEĞERLENDİRME		Kinney (mathematical risk evaluation)'ın metodu temel alınmıştır : RİSK = OLASILIK x FREKANS x ŞİDDET						
OLASILIK DEĞERİ	OLASILIK etkinin gerçekleşme olasılığı		FREKANS DEĞERİ	FREKANS boyutun zaman içinde maruz kalma tekrarı		ŞİDDET DEĞERİ	ŞİDDET etkinin çevre üzerinde yaratacağı sonuç	
10	Etkinin olması kesinlikle beklenir.	●	10	hemen hemen sürekli (bir saatte birkaç defa)	●	100	Büyük boyutlu geri döndürülemez çevre felaketi, ekolojik denge üzerinde kalıcı tahribat, kitlesel canlı ölümleri, yasa dışı ihlali / çevresel felaket	●
6	Etkinin olma olasılığı yüksek / oldukça mümkün.	●	6	sık (günde bir veya birkaç defa)	●	40	Küçük boyutlu, geri döndürülemez çevre felaketi, ekolojik denge üzerinde kalıcı tahribat, yasal gereklilik aşımı / ciddi çevresel zarar	●
3	Etkinin olması olası.	●	3	ara sıra (haftada bir veya birkaç defa)	●	15	Küçük boyutlu ancak kolayca giderilemeyen, yasal sınırlar içinde kalan. Ekolojik denge üzerinde geçici olumsuz etki / yakın çevreden şikâyet	●
1	Etkinin olma olasılığı mümkün fakat düşük. SEDAŞ faaliyet süresi boyunca etki bir ya da birkaç kez gerçekleşmiştir.	●	2	sık değil (ayda bir veya birkaç defa)	●	7	Küçük boyutlu giderilebilir çevre kirliliği, doğal kaynak kullanımı / çalışma alanı sınırları dışında çevresel zarar	●
0,5	Etki beklenmez fakat gerçekleşmesi mümkün. SEDAŞ da gerçekleşmemiş. Benzer sektörlerde gerçekleşmiştir.	●	1	seyrek (yılıda birkaç defa)	●	3	Küçük boyutlu giderilebilir çevre kirliliği, doğal kaynak kullanımı / çalışma alanı içinde sınırlı çevresel zarar	●
0,2	Etki gerçekleşmez, SEDAŞ bünyesinde ve benzer sektörlerde daha önce hiç olmamıştır.	●	0,5	çok seyrek (yılıda bir veya daha seyrek)	●	1	İnsan, canlı ve çevre üzerinde ihmal edilebilir etki. / çevresel zarar yok	●

Tablo 2- Çevre Boyutları için Olasılık ,Frekans ve Şiddet Tanımlama Tablosu

Risk değerlendirmesi aşamasında tanımlanan her çevre boyutu için aşağıdaki adımlar uygulanır:

I. Her bir Çevre Boyutunun Olası Sonucu için Şiddet Belirlenir

Tespit edilen her sonucun şiddeti yukarıdaki tablolarda belirtilen tanımlara uygun olarak tespit edilir.

Çevre Boyut ve Etki Değerlendirmede ise yukarıda verilen trafonun yağ kaçırmaları örneğinde, trafodan kaçan yağın çevre üzerine etki şiddeti puanlanır.

II. Her bir Çevre Boyutunun Olasılığı Belirlenir

Tanımlanan her bir boyut için Çevre Boyutları için Olasılık ,Frekans ve Şiddet Tanımlama Tablosundan olasılık tahmin edilir.

Olasılık belirlenirken önceki benzer çevre kazalarına ve/veya kayıtlara başvurulur. İki olayın koşulları tıpatıp aynı olmayacağı için değerlendirme yapılırken, deneyim ve hayal gücü de kullanılır. Gerçekçi olmayan sonuçlar elde etmemek için “Eğer ne” sorularını çok fazla ardı ardına sıralamaktan sakınılır. Bir sonucun gerçekleşmesi için iki veya daha fazla “Eğer ne?” gerekiyorsa birleştiklerinde sonucun gerçekçi çıkması için her biri ayrı ayrı açıklanır.

DİKKAT - Olasılığın tahmini, boyutun meydana gelme olasılığına değil, etkinin gerçekleşme olasılığına dayanmalıdır. Yukarıda verilen trafonun yağ kaçırmaları örneğinde, yangınla sonuçlanacak trafo yağ kaçağı olasılığı tahmin edilmelidir, trafoda yağ kaçağı olma olasılığı değil.

III. Her bir Çevre Boyutu için Frekansı Belirlenir

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	IM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	7 / 10	02

Tanımlanan her bir boyut için bu boyutun zaman içinde tekrarlanma/oluşma sıklığı veya maruz kalma tekrarı Tablo 2 deki frekans değerlerine göre Çevre Boyut ve Etki Değerlendirmede puanlandırılır..

IV. Risk Derecesinin Belirlenmesi

Her bir olası sonuç için sonuçların şiddet, olasılık ve frekans açısından etki derecesi belirlenir.

Risk Derecesi = Olasılık X Frekans X Şiddet puanı dikkate alınarak risk derecesi Tablo 3- Risk Derecelendirme Tablosundan tespit edilir ve yine ilgili puan aralığının karşısında belirtilen risk değerlendirme sonucu dikkate alınarak aksiyon planlanır.

ETKİ DEĞERİ		ETKİ DEĞERLENDİRME SONUCU
$400 \leq R$		tolerans gösterilemez risk, hemen gerekli önlemler alınmalı / veya tesis, bina, çevrenin kapatılması düşünülmelidir
$200 \leq R < 400$		Yüksek risk, kısa dönemde iyileştirilmelidir (birkaç ay içinde)
$70 \leq R < 200$		önemli risk, uzun dönemde iyileştirilmelidir (yıl içinde)
$20 \leq R < 70$		olası risk, gözetim altında uygulanmalıdır
$R < 20$	>	önemsiz risk, önlem öncelikli değildir

Tablo 3- Risk Derecelendirme Tablosu

5.1.5. Mevcut Durumların ve Önlemlerin Belirlenmesi

Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme yapılırken riskin derecesini azaltmayı sağlayan ve hali hazırda gerçekleştirilmekte olan kontrol faaliyetleri için “mevcut durum” sütunu doldurulur. Mevcut durumlar, faaliyetleri gerçekleştirdiğimiz sırada oluşacak çevre riskinin azaltılmasına katkıda bulunmaya devam ettiği sürece sürekliliği sağlanır.

Çevre boyut ve etki değerlendirme sonucu, risk değerinin belirlenmesini takiben her bir risk için Tablo 3 Risk Derecelendirme Tablosundaki “Etki Değerlendirme Sonucu” dikkate alınarak çevre risklerinin kabul edilebilir seviyeye indirilebilmesi için önlemler belirlenir.

Önlemler belirlenirken boyutun kaynağında önlenmesi esastır. Kaynağında yok edilemediği durumlarda çevre etkisini azaltmaya yönelik tedbirler tanımlanır. Çevre boyut ve etki değerlendirmesi sonucunda, risk puanı yüksek tespit edilen önemli çevre boyutlarından

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	IM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	8 / 10	02

(risklerden)başlanarak aksiyon planı oluşturulur ve QDMS aksiyon modülü üzerinden takibi yapılır, kaynak ihtiyacı gerektiren konular bütçe ve kaynak planlamasına alınır. Gerekli durumlarda alınacak aksiyonlarla ilgili Çevre Boyut Değerlendirme sürecine göre işlem yapılır.

Çevre boyut ve etkilerinin belirlenmesi sürecinde; etki derecesi ne olursa olsun herhangi bir mevzuat gerekliliğine ve/veya standart maddesine uygunsuzluk varsa DF/aksiyon planlanır.

Değerlendirme sonucuna göre iyileştirme faaliyetleri saptanarak, uygulanmasından sorumlu kişi ve iyileştirmenin tamamlanması için planlanan tarih belirtilerek QDMS Çevre Boyutlar ve Etkileri Modülü ne işlenir.

Alınan aksiyonların yeterliliğini belirlemek için aşağıdaki sorular mutlaka sorulmalı ve planlama bunları olumlu olarak cevaplayacak şekilde oluşturulmalıdır.

- Yapılacak faaliyetler, riski kabul edilebilir seviyeye düşürür mü?
- Bu faaliyetlerle yeni tehlikeler yaratmış olur muyuz?
- Faaliyet planı mali açıdan uygun mu?
- Faaliyet planı yeni kontrol işlemlerini gerektiriyorsa, bu kontroller pratikte uygulanabilir mi?

Bir önemli çevre boyutu, bir veya daha fazla önemli çevresel etkiyle sonuçlanabilir, dolayısıyla çevre yönetim sisteminin amaçlanan çıktılarına erişebilmesini güvence altına almak için tanımlanması gereken risk ve fırsatlar olarak neticelenebilir.

5.1.6. Denetim, İzleme ve Gözden Geçirme

SEDAŞ sahalarında gerçekleştirilen çevre boyut ve etki değerlendirmelerinin tüm aşamaları ve uygulanması düzenli olarak Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı ve her çevre etkisi sahibi tarafından rutin faaliyetler için yılda 2 kez, rutin olmayan ve aşağıdaki durumlar gerçekleştiğinde anlık olarak gözden geçirme sağlanır.

- Yeni veya değişen bir çevre etkisi olduğunda
- Herhangi bir çevre kazası/acil durum meydana geldiğinde
- Yeni veya değişen bir mevzuat ve/veya standart olduğunda
- Çalışma yönteminde, kullanılan malzemelerde, ekipmanlarda, yerleşimde, çalışma ortamında bir değişiklik olup olmadığı,
- Çalışanların risklerle ilgili geri bildirimleri,
- Yeni veya planlanan faaliyetler için
- Planlanan aksiyonlar gerçekleştiği zaman

Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı tarafından IM_F069 Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Tablosu QDMS Çevre Boyut ve Etkileri modülü üzerinden güncellenir.

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	IM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	9 / 10	02

5.2. Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi

Şebeke Yapım Projeleri başlamadan faaliyetlerin çevre boyut ve etki değerlendirmeleri yapılarak, ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerden kaçınılması ve engellenemeyen etkilerin en aza indirgenmesi esastır. (Örneğin; Orman yangınına sebebiyet verecek her türlü aktiviteden (ısınma vb. amaçla ateş yakmak) kaçınmak esastır. Çalışma için sahaya gidildiğinde yabani hayvan ile karşılaşılması durumunda zarar vermemek vb.)

Ormanlık alanlarda planlanan yapım projeleri için paydaşların onayları alınır. Öncelikle hazırlanan proje TEDAŞ Bölge Müdürlüğüne gönderilir. İzin talepleri TEDAŞ tarafından ilgili Orman Bölge Müdürlüklerine iletilir. Orman Bölge Müdürlüklerince verilen Olur'a istinaden TEDAŞ tarafından proje imzalanarak, ORKÖY (orman köylüleri kalkındırma ve ağaçlandırma) bedeli ödenir ve saha teslim alınır.

Yatırım programı kapsamında ormanlık alanlarda gerçekleştirilecek ENH geçişi zorunlu ise, biyolojik çeşitliliği koruyacak ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkileri en aza indirecek şekilde proje hazırlanır. Bu faaliyetler arasında, yol yapımı, kimyasal ilaç ve gübre kullanımı gibi ekosistem ve biyolojik çeşitlilik üzerinde olumsuz etki yaratacak işlemler bulunmamaktadır. Ormanlık alanlarda ENH geçişinin zorunlu olduğu durumlarda, yeni yol şeridi açılmadan mevcut yol kenarları veya yangın için açılan yollar kullanılmaktadır. İnşaat işleri (kazı vb.), araç ve insan trafiği, araç emisyonları, gürültü vb. çevre boyutları ve acil durumlar Çevre boyut değerlendirme çalışmaları sırasında göz önünde bulundurulur. Yapım faaliyetleri tamamlandıktan sonra çalışma alanı eski haline getirilir.

Çalışmalar sırasında oluşabilecek atık ve olumsuz çevresel etkileri en aza indirmesi ve doğal kaynakların kullanımının en verimli hale getirilmesi gözetilir.

Yapım projeleri ve bakım-onarım çalışmaları sırasında ENH veya yakın çevresinde karşılaşılan kuş yuvaları, yabani hayvanların şebeke ile etkileşimlerinin iyileştirilmesine yönelik çözümlerin geliştirilmesi doğrultusunda, güvenli bir bölgeye taşınır ve söz konusu faaliyet bu işlemten sonra başlatılır.

Elektrik çarpması ve/veya çarpma nedeniyle görece daha yüksek oranda (kuş göç yolları üzerinde) kuş yaralanması ve/veya ölümlerine neden olan mevcut enerji nakil hatlarında kuş çarpılmalarını önlemek için izolasyon uygulamaları yapılmaktadır.

6. İLGİLİ DOKÜMANLAR

Çevre Boyut Değerlendirme Süreci

IM_F069 Çevre Boyut ve Etki Değerlendirme Tablosu

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü

	Doküman No	Doküman İsmi	Sayfa No	Rev. No
	İM_P018	ÇEVRE BOYUT VE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ PROSEDÜRÜ	10 / 10	02

KONTROLSUZ KOPYADIR...

Hazırlayan	Gözden Geçiren	Onaylayan
Strateji ve Yönetim Sistemleri Uzmanı	Stratejik Planlama ve Geliştirme Müdürü	Regülasyon ve Uyum Direktörü